

абагульненай канцэртнасці. Абагульнена-канцэртны сучасны харавы стыль сумяшчае рысы канта і ўласна канцэрта ў яго партэнай форме, а таксама больш пазнейшай, уласцівай прафесійнай харавой музыцы канца ХУІІІ стагоддзя.

Юрцэвіч Ф.В.,
дацэнт

АСАБЛІВАСЦІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ НАД ПАРТЫТУРАЙ ІНСТРУМЕНТАЛЬНАГА АНСАМБЛЯ ВА ЎМОВАХ НОВАЙ СІСТЭМЫ НАВУЧАННЯ

Перабудова сучаснай сістэмы адукацыі прымушае выкладчыкаў і студэнтаў змяніць свае адносіны да ксжпага з вивучаемых прадметаў без выключэння. Сучасныя абставіны патрабуюць больш глыбляшых ведаў і прафесійна-педагагічнага майстэрства выкладчыкаў. Інакш студэнты не набудуць той аб'ём ведаў, які прадугледжваюць новыя вучэбныя планы і праграмы са скарачаным тэрмінам навучання (3--3,5 г.). Ад студэнтаў таксама патрабуецца больш стараннасці, дбайнасці і ўважлівасці не толькі ў класе ў час заняткаў з выкладчыкамі, але ж і ў самастойнай рабоце, на якую цяпер будзе класіфікацыя асноўная нагрузка.

Работа над партытурай інструментальнага ансамбля мае тры ж параметры, што і работа над аркестравай партытурай. Складаецца яна з трох асноўных этапаў:

1. Першапачатковае знаёмства з партытурай.
2. Непасрэднае вивучэнне партытуры.
3. Завяршальны этап.

Пры непасрэдным сутыкненні з работай над ансамблевай партытурай, і тым больш над партытурай духавога ансамбля, мы адразу заўважаем шмат спецыфічных асаблівасцей. Справа ў тым, што над аркестравай партытурай працуюць дырыжоры, а над ансамблевай -- выканаўцы-інструменталісты. Такім чынам, у першым выпадку работа адносіцца больш да тэарэтычных ведаў, а ў другім -- да практычных навыкаў у галіне выканання.

Пры рабоце на першым этапе адрознення амаль што няма. Так, працуючы над аркестравай або ансамблевай партытурай, спачатку трэба пазнаёміцца з творчасцю аўтара, яго стылем.

Далей ідзе вонкавы агляд партытуры, дзе вывяляюцца жанр п'есы, асаблівасці фразіроўкі, голасавядзенне, тэмп, метр, рытм, музычная тэрміналогія.

На другім жа этапе спецыфічныя асаблівасці ёсць у рабоце над кожным відам партытуры. Перш-наперш прайграваецца кожная з партый, Вызначаецца, дзе, у якіх тактах і ў якіх партыях праходзіць галоўная тэма. У ансамблях, дзе тры-чатыры духавыя інструменты, узаемазвязь паміж галасамі ўскладняецца ў адрозненне ад дуэтаў, таму што праходзіць пашырэнне фактуры музычнага твора. Трэба памятаць і аб такой асаблівасці: у адрозненне, напрыклад, ад струннага квартэта, дзе першая скрыпка выконвае вядучую меладычную функцыю, у духавым квартэце мелодыя выконваецца па чарзе ўсімі выканаўцамі. Значыць, гэта не проста мелодыя з суправаджэннем, а мелодыя ў ансамблі. Адсюль паўстае шмат пытанняў і з сінхроннасцю вядзення галасоў, дынамікай і, галоўнае, з інтанацыйнай.

Па-першае, трэба як след разабрацца ў танальнасці вивучаемага твора. Па-другое, праца над кожным голасам патрабуе асаблівай увагі да інтанацыйнай надстройкі ступеняў ладу. Найлепш гэта атрымліваецца, калі партытура твора вивучаецца не толькі па гарызанталі, а і па вертыкалі. У гэтым выпадку чысціня кожнага інтэрвалу будзе больш пэўнай і акорды, пабудаваныя з такіх інтэрвалаў, таксама будуць інтанацыйна ўстойлівымі.

Для музыкантаў-духавікоў работа над інтанацыйнай з'яўляецца самай галоўнай і адказнай. Таму забывацца пра гэта не трэба, асабліва на самастойных занятках. Зразумела, што інтанаванне залежыць перш за ўсё ад здольнасцей выканаўцы, але ж калі да іх далаюцца і адпаведныя тэарэтычныя веды, дык справа ідзе значна лепш. Напрыклад, той выканаўца, які ведае, што такое "Піфагораў" строй, "чысты" строй і "вольна варыяцыйны" строй, будзе ведаць, які строй прымяніць яму ў дуэце без суправаджэння і які ў дуэце з суправаджэннем, як інтанаваць у духавым квартэце і як іграць п'есу для аднаго інструмента (сола).

На трэцім этапе галоўнай з'яўляецца праца над стылем твора, удасканаленнем ансамбля ўсіх партый. Тут вялікае значэнне мае выкарыстанне тэхнічных сродкаў (музычны камп'ютэр, студыйны шматдарожны магнітафон і інш.). Яны дапамагаюць правесці інтанацыю, дынаміку, штрыхі, тэмп і наогул твор у цэльным гучанні.